

Beleidsplan Straatmeubilair

Op naar een mooie en functionele openbare ruimte

Versie : 1
Datum : 10-04-2013
Samengesteld door : M.C.D.A. Simons

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Doel	4
1.3	Leeswijzer	4
2	KADERS EN BELEID	5
2.1	Het doel van straatmeubilair	5
2.2	Verkeersveiligheid	5
2.3	Leefbaarheid	5
2.4	Wet en regelgeving, normen en richtlijnen	5
2.4.1	CROW Publicatie 177 integrale toegankelijkheid van de openbare ruimte.....	6
2.4.1.1	Banken en rustmogelijkheden	6
2.4.1.2	Paaltjes, lantaarnpalen, verkeerslichten en verkeersborden	6
2.4.1.3	Prullenbakken en afvalcontainers	6
2.4.1.4	Parkeren van de fiets.....	6
2.4.2	Richtlijnen Politiekeurmerk Veilig Wonen (PKVW).....	6
2.4.2.1	Parkeren van de fiets.....	7
2.4.2.2	Haltes openbaar vervoer	7
2.4.2.3	Overig straatmeubilair	7
2.4.3	Burgerlijk Wetboek	7
2.5	De gemeentelijke aansprakelijkheid	7
2.6	Systematisch beheer	8
3	AREAAL	10
3.1	Zitbankjes	11
3.2	Picknickplaatsen	12
3.3	Afvalbakken	13
3.4	Hondenpoepbakken.....	13
3.5	Glascontainers	13
3.6	Paaltjes	14
3.7	Reflectorpalen.....	15
3.8	Plattegrondkasten	15
3.9	Sluishekjes.....	16
3.10	Fietsklemmen.....	17
3.11	Boomroosters	18
3.12	Boombeugels	18
3.13	Bloembakken	18
3.14	Hekwerken	19
3.15	Verkeersspiegels	20
3.16	Schamblokken.....	20
3.17	Haltemeubilair	20
3.18	Schoolzonemeubilair	21
4	BELEIDSRICHTLIJNEN	22
4.1	Uitgangspunten	22
4.1.1	Definiëring gebieden	22
4.1.2	Kleur	22
4.1.3	Duurzaamheid	23
4.2	Onderhoudsniveau	23
4.3	Uitvoering.....	23

5	HANDBOEK.....	25
5.1	Pilot fietsparkeervoorziening.....	25

1 INLEIDING

De gemeente is eigenaar van een belangrijk deel van de ruimte waarin onze huizen, kantoren en bedrijven zijn gelegen, ook wel de openbare ruimte genoemd. Voor het goed functioneren van de samenleving en met het oog op de kwaliteit van de woon- en leefomgeving en de veiligheid is het noodzakelijk dat de gemeentelijke eigendommen in de openbare ruimte in goede staat worden gehouden. Dat betekent onderhoud, reiniging en zonodig vervanging of aanpassing.

In dit plan worden de hoofdpunten beschreven van het beleid en beheer rondom HET onderwerp straatmeubilair. De volgende items die ook in de openbare ruimte voorkomen, worden in dit plan NIET behandeld:

- Verkeersborden en bebakening (Bordensanering Drimmelen, 25 mei 2012);
- Bewegwijzering (Richtlijn objectbewegwijzering, 2007);
- Straatnaamborden;
- Markeringen;
- Openbare Verlichting (Beleidsplan Openbare Verlichting, 29 januari 2009);
- Reclameobjecten (Nog op te stellen reclamebeleid, 2013).

1.1 Aanleiding

Bij de kerntakendiscussie is besloten om straatmeubilair (specifiek: fietsklemmen, fietssluisjes, paaltjes en banken) te verwijderen, met uitzondering van het meubilair met een verkeersfunctie. Achterliggend doel van het verwijderen van het meubilair is een jaarlijkse besparing van € 5.200 op het totale onderhoudsbudget van € 15.600 (een besparing van 1/3 op het totale budget) en een besparing van 200 uren. Immers, als er minder meubilair staat, hoeft er ook minder vervangen en onderhouden te worden.

Ook is bij de kerntakendiscussie besloten om bloembakken gedeeltelijk te verwijderen en de rest te voorzien van vaste planten, met als doel een jaarlijkse besparing van € 5.000 en 62 uren. Daarnaast is bij de behandeling van de begroting 2013 besloten om een efficiencyslag op afvalbakken te maken om daarmee € 6.000 te besparen.

Doel van deze nota is derhalve om het aantal fietsklemmen, fietssluisjes, paaltjes, banken en afvalbakken met 1/3 te verminderen, om op deze manier de financiële taakstelling te halen. Om het straatmeubilair enigszins planmatig te verwijderen, wordt eerst dit beleidsplan gemaakt op grond waarvan onderbouwde keuzes gemaakt kunnen worden.

1.2 Doel

Doel van deze rapportage is om de beleidsuitgangspunten ten aanzien van straatmeubilair te bepalen. Uitgaande van dit beleid wordt een saneringsronde uitgevoerd om bovengenoemde bezuinigingen te halen. Daarnaast willen we met dit plan de gemeenteraad van de gemeente Drimmelen inzicht geven in de areaalomvang van het straatmeubilair. Tot slot moet dit beleidsplan helpen bij het beantwoorden van verzoeken van bewoners ten aanzien van straatmeubilair.

1.3 Leeswijzer

Eerst worden in hoofdstuk 2 de kaders, randvoorwaarden en wet- en regelgeving aangegeven voor straatmeubilair. Daarna wordt de kwantiteit en kwaliteit van de verschillende onderdelen behandeld in hoofdstuk 3. Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 het in te zetten beleid beschreven. Tot slot volgt in hoofdstuk 5 een handboek voor de uitvoering, zodat per element duidelijk is welk type en waar deze toegepast kan worden.

2 KADERS EN BELEID

2.1 Het doel van straatmeubilair

Het doel van straatmeubilair is, samen met markering en bebording, het verbeteren van de verkeersafwikkeling, het beter informeren van de weggebruiker en een positieve bijdrage te leveren aan de ruimtelijke inrichting. Vooral bij de laatste kan straatmeubilair, mits op de juiste manier toegepast, een wezenlijke bijdrage leveren. Hierbij kan de link worden gelegd met de strategische visie van de gemeente, namelijk: "Het behouden en daar waar nodig verbeteren van de prettige woon-, werk- en leefomgeving van Drimmelen, passend bij het blauwgroene karakter, de schaalgrootte en Drimmelen als middelgrote plattelandsgemeente". Daarnaast voorziet straatmeubilair in een behoefte van de burger.

2.2 Verkeersveiligheid

Onder verkeersveiligheid wordt een veilige en vlotte afwikkeling van het verkeer verstaan. Een oplossing voor verkeersproblemen wordt te vaak gezocht in het plaatsen van verkeerstekens of straatmeubilair zoals antiparkeerpaaltjes (want goedkoop) in plaats van het aanpassen van het wegontwerp (want veelal kostbaar). Hierdoor staat er momenteel ook in de gemeente Drimmelen een overvloed aan straatmeubilair.

Uit onderzoek blijkt dat door deze overvloed van regels en tekens de invloed ervan op het gedrag van de weggebruiker is afgenomen. De weggebruiker gelooft het wel (ziet door de bomen het bos niet meer) en gaat min of meer zijn eigen gang. Een selectief gebruik van regels en tekens zal er toe bijdragen dat essentiële regels serieus worden genomen en beter worden nageleefd.

2.3 Leefbaarheid

Leefbaarheid heeft betrekking op het bevorderen van de herkenbaarheid / sfeer of het benadrukken van het bijzondere karakter van de openbare ruimte. Het bijzondere karakter van een plek kan met behulp van straatmeubilair tot uitdrukking worden gebracht. Hierbij kan gedacht worden aan het plaatsen van luxe banken en eigentijdse afvalbakken in centra, het aanbrengen van karakteristieke lichtmasten of het plaatsen van (picknick)banken met een natuurlijke uitstraling langs fietsroutes in het buitengebied.

In het algemeen kan gesteld worden dat het uit het oogpunt van beheer en onderhoud wenselijk is om te streven naar uniformiteit in de hele gemeente, waarbij nog wel onderscheid wordt gemaakt tussen gebieden. Dit verhoogt de efficiëntie in het beheer en onderhoud en voorkomt een wildgroei aan allerlei soorten toegepaste materialen, kleuren en producten.

2.4 Wet en regelgeving, normen en richtlijnen

Over de grote lijn is het niet verplicht om straatmeubilair te plaatsen. Vanwege een vlotte verkeersafwikkeling en een goed gebruik van de openbare ruimte is het wel vaak de wens om ertoe over te gaan. Als we attributen plaatsen, zijn we wel risicodrager en is het dus van belang om zorgvuldig naar plaatsing en onderhoud te kijken. Daarom wordt voor de uitvoering ervan (zoveel mogelijk) gebruik gemaakt van de richtlijnen van het CROW en het Politiekeurmerk Veilig Wonen.

2.4.1 CROW Publicatie 177 integrale toegankelijkheid van de openbare ruimte

In deze publicatie is gesteld dat de openbare ruimte zo ingericht moet worden dat zo veel mogelijk mensen er zonder problemen gebruik van kunnen maken. Straatmeubilair mag de vrije doorgang voor rolstoelgebruikers en mensen met kinderwagens of veel bagage niet belemmeren. Onverwachte objecten kunnen voor blinden en slechtzienden of mensen die even niet opletten, hinderlijk of gevaarlijk zijn. De handleiding schrijft voor dat obstakels buiten de looproute gesitueerd dienen te worden. Vooral van belang is dat straatmeubilair in bescheiden hoeveelheden wordt aangebracht.

2.4.1.1 Banken en rustmogelijkheden

Rustmogelijkheden zoals banken en muurtjes moeten toegankelijk en comfortabel zijn. Bij voorkeur hebben bankjes een hoogte tussen de 0,45 en 0,50 m en zijn ze voorzien van arm- en rugleuningen. Voor of naast de zitmogelijkheid moet een ruimte van 2,0 x 2,0 m beschikbaar zijn. Dan kan een rolstoel (of bijv. tassen) naast of tegenover de bank worden geplaatst.

2.4.1.2 Paaltjes, lantaarnpalen, verkeerslichten en verkeersborden

Obstakels in de looproute moeten een minimale hoogte van 0,7 m hebben en goed herkenbaar zijn. De onderlinge afstand tussen paaltjes moet minimaal 1,2 m zijn om de doorgang voor rolstoelgebruikers, rollators, kinderwagens en mensen met veel bagage te waarborgen.

2.4.1.3 Prullenbakken en afvalcontainers

Zowel in woongebieden als in winkelgebieden moeten voldoende en goed bruikbare prullenbakken aanwezig zijn. Containers voor glas, vuil, papier e.d. worden bij voorkeur uitgevoerd met een ondergrondse opslag, waardoor alleen een inwerpzuil boven de grond uitsteekt. De inwerpopening van een prullenbak of container moet altijd goed bereikbaar zijn, dus geen hoogteverschil tussen straat en container of een te hoge inwerpopening.

2.4.1.4 Parkeren van de fiets

Het rondslingeren van fietsen in de looproute moet voorkomen worden; voldoende fietsparkeerplaatsen zijn daarom van belang. Om uit te rekenen hoeveel fietsparkeerplaatsen nodig zijn bij een voorziening, kan gebruik worden gemaakt van de fietsparkeerkencijfers zoals vastgelegd in CROW-publicatie 291 Leidraad Fietsparkeren. Fietsenrekken en dergelijke moeten buiten de looproute worden geplaatst op een dusdanige manier dat ook de daarin geparkeerde fietsen buiten de looproute staan. Systemen waarbij men voor het aanbinden van het slot door de knieën moet, moeten worden vermeden.

2.4.2 Richtlijnen Politiekeurmerk Veilig Wonen (PKVW)

Het Politie Keurmerk Veilig Wonen is de nieuwe meetlat voor veilig wonen. Het doel van het PKVW is enerzijds de kans op woninginbraak verminderen door een zorgvuldig ontwerp en beheer van de bebouwde omgeving. Anderzijds wil het PKVW bijdragen aan een verbetering van de sociale veiligheid in de directe woonomgeving en aan semi-openbare ruimten zoals brandgangen, parkeerterreinen en achterpaden. De plaatsing van straatmeubilair kan van invloed zijn op de sociale veiligheid. In het politiekeurmerk staan een aantal aanbevelingen om de sociale veiligheid te verhogen. Zo moet straatmeubilair geen aanleiding geven tot vandalisme, graffiti of buurtoverlast. Voorzieningen zoals brievenbus, telefooncel, bushokje, zitbank en afvalbak moeten zoveel mogelijk worden gecombineerd en bij voorkeur in het zicht liggen van woningen. Uiteraard moet

straatmeubilair zo worden geplaatst dat gebouwen bereikbaar blijven voor ambulance, brandweer en vuilophaaldienst.

2.4.2.1 Parkeren van de fiets

Ook het politiekeurmerk onderschrijft het belang van voldoende en veilige fietsparkeerplaatsen. Hierover zegt het politiekeurmerk het volgende:

- Het aantal stallingplaatsen is in overeenstemming met het aantal gebruikers;
- Zichtbelemmerende obstakels worden aangepast of verwijderd;
- De verlichting van stallingplaatsen op de openbare weg voldoet aan de verlichtingseisen;
- Stallingplaatsen zijn ofwel bewaakt ofwel zijn collectieve fietskluizen ofwel hebben het kwaliteitslabel 'Fietsparkeur'.

2.4.2.2 Haltes openbaar vervoer

Haltes voor het openbaar vervoer zijn zichtbaar, verlicht, worden onderhouden en nodigen daardoor niet uit tot vandalisme, graffiti of buurtoverlast. Haltes liggen binnen 75 meter in het zicht van omringende bebouwing. Het zicht op de halte wordt niet belemmerd door beplanting of andere obstakels. Deabri's zijn transparant en verlicht zodat wachtenden vanuit de omringende bebouwing gezien kunnen worden. De kleurweergave van de verlichting is tenminste 60 (Ra). Een poster aan één zijde en /of een stadsplattegrond in deabri is toegestaan.

2.4.2.3 Overig straatmeubilair

Over de toepassing van overig straatmeubilair zegt het politiekeurmerk het volgende:

- Straatmeubilair is spaarzaam toegepast, dus alleen waar dat wordt gemotiveerd door verwacht gebruik;
- Het meubilair is stevig, bestand tegen vandalisme en is goed te beheren;
- Zitbanken en afvalbakken worden zoveel mogelijk gecombineerd;
- De gecombineerde voorzieningen liggen binnen 75 meter in het zicht van minimaal 2 woningen;
- Een zitbank wordt zodanig geplaatst dat deze niet aantrekkelijk is als hangplek, dus in het zicht en goed verlicht. Banken zijn het meest op hun plaats op pleinen en in plantsoenen;
- Als het gebruik van straatmeubilair overlast geeft, moet het worden verplaatst of verwijderd;

2.4.3 Burgerlijk Wetboek

Als wegbeheerder is de gemeente verantwoordelijk voor alles wat in de openbare ruimte staat en in die zin ook schadeaansprakelijk is. Dit betekent een zorgvuldige afweging bij plaatsing en onderhoud.

In het BW, dat van kracht is geworden op 1 januari 1992, wordt de aansprakelijkheid geregeld door schade als gevolg van een onrechtmatige daad. Ten opzichte van het Oude Burgerlijk Wetboek is de bewijslast omgedraaid. Indien de beheerder namelijk aansprakelijk wordt gesteld voor schade die iemand lijdt als gevolg van gebreken aan de weg, dan dient de beheerder aan te tonen dat hij inspectie en onderhoud met optimale zorg uitvoert. Onontbeerlijk voor een overtuigende bewijsvoering zijn daarbij preventief onderhoudsbeleid en een goede klachtenregistratie.

2.5 De gemeentelijke aansprakelijkheid

Artikel 6:174 BW bepaalt dat de bezitter van een gebrekkige opstal aansprakelijk is voor

gevaar voor personen of zaken. De gemeente als wegbeheerder valt ook onder dit artikel: het overheidslichaam dat daarvoor verantwoordelijk is, kan aansprakelijk worden gesteld voor het niet voldoen aan de zorgplicht voor een goede staat van de openbare weg en bijbehorende openbare ruimte. Dat betekent dat een weg of bijvoorbeeld zitbank die onder beheer is van een gemeente moet voldoen aan de eisen die daar in de gegeven omstandigheden aan gesteld mogen worden. Als een weg niet aan die eisen voldoet, dan kan er gevaar dreigen. Als gevaar zich verwezenlijkt, is de gemeente aansprakelijk als dat gevaar is veroorzaakt doordat de openbare weg ter plaatse niet voldoet aan de eisen die men in de gegeven omstandigheden mag stellen. De risicoaansprakelijkheid is pas aan de orde als er sprake is van een gebrek.

Als wegbeheerder heeft de gemeente de verplichting om een weg goed te onderhouden (artikel 16 Wegenwet). De gemeentelijke zorgplicht gaat voor een groot deel over onderhoud, maar ook andere zaken zijn van belang. Vaste rechtspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State brengt met zich mee dat, indien eenmaal komt vast te staan dat een weg is aan te merken als een openbare weg in de zin van de Wegenwet, op burgemeester en wethouders op grond van artikel 16 van deze wet de zorgplicht rust dat de weg en alle toebehoren, voor zover binnen het gebied van de gemeente gelegen, in goede - dat wil zeggen toegankelijke - staat verkeert. De zorgplicht kan dus met zich meebrengen dat een wegbeheerder maatregelen neemt.

Deze maatregelen houden het volgende in:

- Dusdanig onderhoud plegen dat er recht wordt gedaan aan de gegeven omstandigheden, zeker als de gemeente kennis draagt van een potentieel gevaarlijke situatie;
- klachten worden hersteld en/of waarschuwingsmaatregelen worden genomen;
- omleidingroutes instellen bij reconstructiewerkzaamheden;
- markeringstekens, obstakels en borden aanbrengen ter vermindering van gevaarlijke situaties;
- bermen vrijhouden opdat het verkeer elkaar kan passeren.
- Waarschuwingborden (tijdelijk) e.d. plaatsen.

De zorgplicht is dus in grote mate preventief van karakter. Er mogen geen gevaarlijke situaties ontstaan. Bovenstaande maatregelen moeten dan ook zijn ingebed in een systematiek waarin:

- de onderhoudswerkzaamheden structureel en programmatisch uitgevoerd worden;
- er een systeem is dat voorziet in regelmatige en grondige controles;
- inspecties en klachten worden geregistreerd.

2.6 Systematisch beheer

Op dit moment wordt er systematisch beheer uitgevoerd aan de wegen, markeringen en riolering. Het beheer van de overige voorzieningen (verkeersborden, straatmeubilair) wordt nog niet systematisch uitgevoerd door het ontbreken van een beheerprogramma. Er is wel een inventarisatie uitgevoerd van de complete overige voorzieningen zodat bekend is wat er op dit moment aan straatmeubilair, bebording,abri's enz. aanwezig is in de gemeente.

Gezien de grote hoeveelheid wegmeubilair binnen de gemeente is het noodzakelijk over te gaan naar systematisch beheer. Systematisch beheer is noodzakelijk uit het oogpunt van aansprakelijkheid. Tevens draagt het bij aan kostenbeheersing en leidt het tot een efficiënte budgetplanning. Door systematisch beheer wordt ook blijvend de functionaliteit van verkeerstekens en straatmeubilair bewaakt. Dit is van groot belang bij reconstructies. Tot slot biedt systematisch beheer de mogelijkheid tot het stellen van prioriteiten in

uitvoering van onderhoudswerkzaamheden. Weliswaar moet uit het oogpunt van aansprakelijkheid altijd aan de minimale vereisten worden voldaan. Het is echter wel mogelijk afhankelijk van wegtype of gebied te accepteren dat niet overal het hoogste niveau van onderhoud wordt gehaald.

Voor beheer en onderhoud wordt als uitgangspunt gehanteerd dat de openbare ruimte schoon, heel, veilig, uniform en duurzaam moet zijn.

3 AREAAL

In dit hoofdstuk komt het totale areaal aan straatmeubilair in de gemeente Drimmelen aan bod. Onderstaande tabel laat per element zien hoeveel stuks hiervan in de totale gemeente staan. De moeite waard om apart te noemen, zijn het halte-meubilair en schoolzonemeubilair. Dit meubilair heeft een afwijkende kleur ten opzichte van de rest, waardoor bijvoorbeeld de schoolzone goed te herkennen is. Dit meubilair is uniform in de hele gemeente toegepast.

Element	Hoeveelheid
Zitbankjes	259
Picknickplaatsen	15
Afvalbakken	245
Hondenpoepbakken	120
Glascontainers	44
Paaltjes	2474
Reflectorpalen	79
Plattegrondkasten	10
Sluishekjes	162
Fietsklemmen	277
Boomroosters	14
Boombeugels	52
Bloembakken	59
Hekwerken	29
Verkeersspiegels	20
Schampblokken	150

Halte-meubilair		Schoolzonemeubilair	
Element	Hoeveelheid	Element	Hoeveelheid
Abri's	25	Octopusbakens	11
Afvalbakken	34	Octopuspaaltjes	80
Fietsklemmen	112		
Zitbankjes	14		
Geleidebogen	26		

Elk element wordt in de volgende paragrafen apart toegelicht. Tot dit moment was er geen beleid op het gebied van straatmeubilair vastgesteld. Wel zijn in de nota Openbare Verlichting uit 1998 kleuren vastgelegd voor lichtmasten en straatmeubilair in de

centrumgebieden van de verschillende kernen. Daarbij zijn de volgende kleuren gehanteerd:

- Drimmelen   dennegroen
- Hooge Zwaluwe   gitzwart
- Lage Zwaluwe   antracietgrijs
- Made   purperrood
- Terheijden   turkooisblauw
- Wagenberg   koraalrood

Bij de bespreking van de elementen wordt, indien van toepassing, onderscheid gemaakt tussen centrumgebied en overig gebied. De in 1998 vastgestelde centrumgebieden luiden als volgt:

- Drimmelen: Dorpsstraat vanaf de Weitjes, Herengracht, Vaartkant, Batterij en Weitjes
- Hooge Zwaluwe: Haven, Raadhuisstraat, Havenstraat.
- Lage Zwaluwe: Nieuwlandsedijk, Kerkstraat, Dorpsstraat.
- Made: Nieuwstraat (deel Marktstraat – Den Deel), Den Deel, Raadhuisplein, Marktstraat, Molenplein, Kerkstraat, Kloosterstraat en Patronaatstraat tot kruising Adellaan.
- Terheijden: Hoofdstraat (deel rotonde – Raadhuisstraat), Raadhuisstraat tot nr. 93 en de pleintjes links en rechts van de kerk.
- Wagenberg: Dorpsstraat

3.1 Zitbankjes

In de totale gemeente staan 259 zitbanken, verspreid over centrumgebieden en overige gebieden. De banken in centrumgebieden hebben een luxere uitstraling en moeten vandalismebestendig zijn. Veelal zijn de banken in centrumgebieden van draadstaal, maar ook betonnen elementen komen voor. Onderstaand een impressie van twee in centrumgebieden voorkomende banken.

Banken zijn in de niet-centrumgebieden meestal van hout. De leverancier is Snijders uit Oosterhout. Maar ook buiten de centrumgebieden komen stalen banken voor, zoals bijvoorbeeld bij de haven in Terheijden.

3.2 Picknickplaatsen

De meest voorkomende picknickplaatsen bestaan uit houten planken met een kunststof frame. Deze picknickplaatsen staan meestal langs fietsroutes.

Ook andere vormen van picknickplaatsen komen voor, zoals onderstaande foto's laten zien. Deze komen echter veel minder voor dan de houten uitvoering. Onderstaande picknickplaatsen staan veelal bij toeristische plaatsen waar fietsers even stoppen om wat te eten en te drinken.

3.3 Afvalbakken

De afvalbakken zijn grotendeels gestandaardiseerd en zijn van het merk Bammens, type "Capitole, kleur groen. In de centrumgebieden komen ook andere kleuren voor. Zie bijvoorbeeld de afvalbakken op de voorgaande foto's. Enkele andere typen zijn van Falco.

3.4 Hondenpoepbakken

Ook de hondenpoepbakken zijn gestandaardiseerd. Deze zijn eveneens van het merk Bammens, type Capitole, kleur groen. Ze verschillen van de reguliere afvalbakken door de sticker aan de voorzijde en de klep waarmee de bak wordt afgesloten.

3.5 Glascontainers

Binnen de Gemeente Drimmelen staan de glascontainers nog bovengronds. De twee meest voorkomende types staan hieronder afgebeeld: een witte container die drie verschillende kleuren glas verzamelt, en de container voor één kleur glas.

Er zijn 25 locaties met in totaal 44 containers. Deze containers staan hier al jaren, wat ze ook is aan te zien. Meestal is de glascontainer door ouderdom zo aangetast dat ze niet meer schoon te krijgen zijn. Ook de omgeving is meestal vervuild. Veel van de containers zijn de direct omwonenden daarom een doorn in het oog.

3.6 Paaltjes

In de centrumgebieden worden stalen paaltjes toegepast, waarbij de kleur per kern varieert. Deze stalen paaltjes zijn in sommige gevallen afneembaar. Ook zijn sommige paaltjes voorzien van een witte reflecterende band. Buiten de benoemde centrumgebieden werken we standaard met houten, bruine, rechthoekige palen met diamantkop, al dan niet voorzien van reflectoren. Ook een variant in kunststof komt voor, maar in mindere mate. Verder komen voor: roodwitte klappalen (meestal op fietspaden), andere klappalen en diverse betonnen palen.

3.7 Reflectorpalen

Behalve de hiervoor genoemde stalen paaltjes met een reflecterende band komen ook andere soorten palen voor die geheel reflecterend zijn. Daarin zijn twee soorten te onderscheiden: de witte berm paaltjes die veelal in het buitengebied staan, en de zwart-witte palen op versmallingen e.d. Deze laatste vallen onder bebakening en hebben de code BB21.

De witte berm paaltjes worden toegepast op locaties waar het gevaarlijk kan zijn als het verkeer in de berm zou rijden, bijvoorbeeld waar naast de berm een talud aanwezig is. Deze paaltjes hebben derhalve een waarschuwende functie.

De zwart-witte paaltjes staan doorgaans op wegversmallingen en hebben als functie het verkeer te waarschuwen voor het obstakel (de versmalling). Deze paaltjes komen in twee vormen voor: een smalle, flexibele variant en een brede, niet-flexibele variant. De flexibele variant wordt met name toegepast op routes waar landbouwverkeer aanwezig is.

3.8 Plattegrondkasten

De plattegrondkasten in de gemeente vallen onder een contract met het bedrijf Citytec Reclame. De overeenkomst is in 2012 vernieuwd en heeft een looptijd van 5 jaar met stilzwijgende verlenging, telkens voor een periode van 5 jaar. Schoonmaken en herstel van de kasten is voor rekening van Citytec. Indien nodig in verband met mutaties zal Citytec voor haar rekening eenmaal per 30 maanden een bijgewerkte plattegrond in de vitrines plaatsen.

De plattegrondkasten staan op de volgende locaties:

1. Zuideindsestraat	Made
2. Godfried Schalckenstraat	Made
3. Steelhovensedijk	Made
4. Nieuwe Jachthaven	Drimmelen
5. Brandestraat	Wagenberg
6. Zeggelaan	Terheijden
7. Bredaseweg	Terheijden
8. Oude Weg	Lage Zwaluwe
9. Wagenbergsestraat	Hooge Zwaluwe

Daarnaast staat er nog een plattegrondkast bij de haven in Terheijden. Deze valt niet onder het contract en wordt daarom door onszelf bijgehouden. Primaire functie van deze kast is het geven van informatie over het fietspontje.

3.9 Sluishekjes

De sluishekjes zijn veelal van hout en zwartbruin. Ze worden door de buitendienst zelf op maat gemaakt, omdat de wegbreedte nogal eens verschilt. Hekjes met vaste maten zijn daarom niet toepasbaar. Een enkel sluishekje is van ijzer. Sluishekjes worden meestal toegepast op locaties waar het nodig is autoverkeer te weren en/of (brom)fietsers af te remmen. Daarom staan ze meestal bij aansluitingen van fietspaden op wegen.

3.10 Fietsklemmen

In de gemeente komt een veelheid aan verschillende typen fietsklemmen voor. Zo staan in het centrumgebied van Made overal dezelfde fietsklemmen, namelijk de Solo van Velopa in rood. In Terheijden staat in het centrumgebied de Fietsenvriend van Velopa, in turkoois. Zie onderstaande foto's van klemmen in Made en Terheijden. Dit zijn losse fietsklemmen.

In Drimmelen en Lage Zwaluwe komen vooral fietsenrekken voor, beiden in grijs.

Daarnaast staan er op diverse plaatsen wat luxere fietsklemmen, zoals bij het Vierendeel in Made en bij de Jumbo in Terheijden.

Uit de inventarisatie van het huidige areaal blijkt duidelijk dat er nog veel winst te halen valt qua uniformiteit in de fietsklemmen.

3.11 Boomroosters

Boomroosters zijn alleen in Made toegepast, in de Marktstraat, Lignestraat en op het Molenplein. Deze roosters worden geplaatst in intensief gebruikte straten waar extra bescherming van de wortels nodig is. De bomen waar de roosters omheen liggen, zijn echter in sommige gevallen inmiddels zo groot geworden dat de stam soms al het rooster raakt. Hierdoor is het rooster juist schadelijk voor de boom in plaats van gunstig.

3.12 Boombeugels

In de totale gemeente komen 52 boombeugels voor:

- 1 grijze ijzeren op de Dorpsstraat in Wagenberg
- 4 groene ijzeren op de Raadhuisstraat in Terheijden
- 6 groene ijzeren in het Koningsveld in Terheijden
- 1 grijze ijzeren in het Liesveld in Terheijden
- 4 groene ijzeren op het Kerkplein in Terheijden
- 35 rode ijzeren in de Nieuwstraat in Made
- 1 rode ijzeren op Den Deel in Made

Het meest voorkomende type is het type zoals in de Nieuwstraat aanwezig is; deze staat ook op sommige plaatsen in Terheijden. Dan is echter wel de kleur afwijkend. De functie van dergelijke beugels is het beschermen van jonge bomen tegen aanrijdingen. Wanneer de boom voldoende sterk is, kan een dergelijke beugel achterwege blijven.

3.13 Bloembakken

Momenteel staan in de gemeente Drimmelen nog 59 bloembakken. De meest voorkomende soorten zijn:

- Kunststof schalen (enkel toegepast op Den Deel)
- Ronde betonnen bakken
- Vierkante betonnen bakken

Bij de kerntakendiscussie is besloten om zo veel mogelijk bloembakken weg te halen en de rest te voorzien van vaste planten. Doel hiervan is om structureel € 5.000 en 62 uren op het budget bloembakken te bezuinigen. Hiertoe zijn alle bloembakken bekeken op functionaliteit. Ook is bewoners de mogelijkheid gegeven de bloembak voor hun woning te adopteren. Als gevolg van deze exercitie zijn 26 bloembakken in onderhoud gegeven bij bewoners. Daarnaast worden 21 bloembakken (waaronder de 11 schalen op Den Deel) verwijderd. Op deze manier blijven er slechts 12 bloembakken in beheer bij de gemeente. Het betreft 10 bloembakken in de Nieuwstraat in Made en 2 op de Postweg in Wagenberg (zie onderstaande foto's). Deze bakken worden voorzien van onderhoudsarme beplanting, voor zover dat nog niet het geval is.

3.14 Hekwerken

Over het algemeen staan de hekwerken in de gemeente rond locaties waar kinderen verblijven, zoals speeltuintjes, scholen en sportvelden. Veelal zijn dit staafmathekwerken (in verschillende verschijningsvormen), zoals op onderstaande foto.

Ook komen hekwerken met gaas voor, maar deze zijn veel kwetsbaarder dan de staafmathekwerken. In een enkel geval zijn houten constructies te zien. Rond de haven van Drimmelen staan daarnaast geleidebogen om het trottoir af te schermen.

3.15 Verkeersspiegels

Verkeersspiegels komen zowel rond als rechthoekig voor; hier is nog geen eenheid in. Ook de grootte varieert nogal eens. Daarnaast zijn er nu nog geen regels vastgelegd omtrent de toepassing van de verkeersspiegels. Daarom is het moeilijk om verzoeken van bewoners om een verkeersspiegel goed te behandelen. Nu worden ze veelal toegepast bij twee situaties:

- T-kruispunten
- Uitritten.

3.16 Schampblokken

Schampblokken zijn vrijwel zonder uitzondering van beton en wit geschilderd voor de opvallendheid, hoewel grijze ook veel voorkomen. Meestal worden de blokken toegepast in bochten waar bescherming van de berm gewenst is. Soms worden ze echter ook geplaatst op het trottoir, om te voorkomen dat verkeer over het trottoir rijdt of hier parkeert, zoals bij het Liesveld en de Bergen in Terheijden het geval is. In een zeldzaam geval worden de blokken gebruikt als verkeersmaatregel, zoals bij het kruispunt Kerkstraat – Ganshoeksingel in Lage Zwaluwe.

3.17 Haltemeubilair

Het haltemeubilair (abri's, afvalbakken, fietsklemmen, bankjes, geleidebogen) wordt geleverd en onderhouden door Outdoor Furniture Nederland (OFN). Hieraan ligt een raamovereenkomst 'uniform haltemeubilair West-Brabant' ten grondslag. De kleur van het haltemeubilair is RAL 4007 (donkerpaars).

Type abri is Brabant Abora 2-stramiens, met reclamevitrine en ruimte voor een plattegrond. De speciaal in lijn ontworpen Abora bank is een zeer comfortabele driezitsbank, waar ook daadwerkelijk 3 personen goed de ruimte hebben. De bank is voorzien van rugleuning en armleuningen aan beide zijden van de bank. Deze rugleuning en het zitgedeelte zijn, net als de bank in de abri, van draadgaasstaal. Water of vuil blijft hierop niet liggen en het geeft de kou niet door. Ook is graffiti nauwelijks zichtbaar. De afvalbakken zijn Bammens afvalbakken, type Capitole, met thermisch verzinkte staander, op betonvoet. De fietsrekken zijn van Velopa, type Tulip. De geleidebogen zijn van het type nietje, met aangegoten betonvoeten.

3.18 Schoolzonemeubilair

Rondom alle basisscholen in onze gemeente zijn schoolzones aangebracht. Deze schoolzones zijn, behalve aan de bebording, herkenbaar aan speciaal, zeer opvallend meubilair. Bij elke school is één Octopusbaken met posterframe aangebracht. Dit baken staat meestal in de buurt van de hoofdingang. Daarnaast staan er kleine Octopuspaaltjes. Deze staan meestal op de hoeken van zebrapaden, om daarmee extra de zebrapaden te accentueren.

4 BELEIDSRICHTLIJNEN

4.1 Uitgangspunten

In de huidige situatie wordt voor bepaalde elementen onderscheid gemaakt tussen centrumgebieden en overige gebieden. Voorgesteld wordt dit aan te houden, en aan te vullen met de categorieën 'buiten de bebouwde kom' en 'toeristische gebieden'. Zo ontstaan 4 onderscheidende gebieden:

- Centrumgebied
- Toeristisch gebied
- Rest bebouwde kom
- Buiten de bebouwde kom.

De elementen worden vervolgens aan één of meerdere gebieden toegewezen. Op deze manier worden gebieden herkenbaar aan de gebruikte materialen.

4.1.1 Definiëring gebieden

Vanwege nieuwe inzichten is het noodzakelijk de centrumgebieden opnieuw te benoemen. Als centrumgebied (met daarin de beschermde dorpsgezichten van Drimmelen, Hooge Zwaluwe en Lage Zwaluwe) worden de volgende straten aangehouden:

- Made: Nieuwstraat (tussen Marktstraat en Lignestraat), Den Deel, Raadhuisplein, Valkenbergstraat (tussen Raadhuisplein en Nieuwelaan), Nieuwelaan, Valkenbergplein, Marktstraat, Schoolstraat (tussen Marktstraat en Nieuwelaan), Patronaatstraat (tussen Marktstraat en Adellaan), Middelmeede, Molenplein, Kerkstraat, Kloosterstraat.
- Terheijden: Polderstraat (tussen Schepenhof en Hoofdstraat), Hoofdstraat (tussen rotonde en Raadhuisstraat), Raadhuisstraat, Kerkplein, Dorpsplein, Marktstraat (tussen Hoofdstraat en Mr. Aalbersestraat).
- Lage Zwaluwe: Flierstraat, Nieuwlandsedijk, Nieuwstraat (bij winkelcentrum) Kerkstraat, Dorpsstraat, Kilstraat, Industriestraat, Onderstraat, Vijverstraat, Plantsoen, Loonsedijk, Plasstraat, Gaete.
- Hooge Zwaluwe: Kerkdijk, Spoorstraat, Havenstraat, Raadhuisstraat, Onderstraat, Dijkje, Zwaluwseweg.
- Wagenberg: Brouwerijstraat, Dorpsstraat en Withuisstraat.
- Drimmelen: Dorpsstraat, Herengracht, Batterij, Weitjes en Boomgaard.

Als toeristisch gebied gelden:

- De wegen rondom de havens van Drimmelen: Biesboschweg, Havenkade, Nieuwe Jachthaven, Cromsteven, Marinaweg, Hans Horrevoetskade;
- De wegen rondom de haven van Lage Zwaluwe: Biesboschweg, Kwistgeldweg, Beursplein;
- De wegen rondom de haven van Terheijden: Haven;
- De Kleine Schans in Terheijden.

4.1.2 Kleur

Nu nog kennen de centrumgebieden verschillende kleuren per kern. Voorgesteld wordt af te stappen van de verschillende kleuren per kern en dus voor alle **centrumgebieden dezelfde kleur** aan te houden. Op deze manier worden de verschillende kernen meer een eenheid en is de uitwisselbaarheid van elementen tussen kernen mogelijk. Dit vergemakkelijkt het beheer en onderhoud.

Als kleur voor de centrumgebieden wordt voorgesteld **antraciet**, een donkergrijze tint. Deze kleur past zowel in een historische kern als in modern gebied. Bovendien past deze kleur goed bij de gekozen kleur voor de lichtmasten, namelijk lichtgrijs (RAL 7037) binnen de bebouwde kom en aluminium buiten de bebouwde kom, en bij de kleur van het haltemeubilair (donkerpaars) en de bewegwijzering (verkeersblauw).

Voor de toepassing van deze uitgangspunten wordt verwezen naar hoofdstuk 5, het handboek.

4.1.3 Duurzaamheid

Als uitgangspunt wordt genomen dat gekozen wordt voor het type meubilair waar nu het meeste van staat in de openbare ruimte, zoals bijvoorbeeld de houten zitbank in plaats van een bank van kunststof. In sommige gevallen is de meest voorkomende variant niet de meest duurzame variant. Aangezien we wel streven naar een zo duurzaam mogelijke gemeente, wordt in dergelijke gevallen onderscheid gemaakt in een korte termijn en lange termijn. Op korte termijn houden we de meest voorkomende varianten; voor de lange termijn wordt de meest duurzame variant benoemd.

4.2 Onderhoudsniveau

Objecten in de openbare ruimte, waaronder verkeersvoorzieningen en straatmeubilair, dienen te voldoen aan de wettelijke en functionele eisen die eraan gesteld worden. Ten aanzien van de kwaliteit van objecten in de openbare ruimte wordt onderscheid gemaakt tussen beeldkwaliteit en technische kwaliteit. De kwaliteitscriteria die betrekking hebben op het aanzicht en de netheid worden aangeduid met de term 'beeldkwaliteit'. Bij het begrip technische kwaliteit gaat het om de technisch functionele eisen die aan een object worden gesteld zodat het kan functioneren voor het doel waarvoor het is aangebracht.

Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte (CROW)

Bij het meten van de beeldkwaliteit kan gebruik worden gemaakt van de Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte van het CROW. In bijlage 1 zijn delen van deze catalogus opgenomen voor het straatmeubilair. In deze systematiek is voor elk kwaliteitscriterium dat op een object van toepassing is (bijv. volledigheid, scheefstand, beplakking en graffiti, etc.) een schaalbalk met een vijftal kwaliteitsniveaus gedefinieerd. De kwaliteitsniveaus variëren van zeer goed (A+) tot te slecht (D). Deze methodiek wordt momenteel al toegepast bij het groenonderhoud, maar nog niet bij straatmeubilair.

Gewenste beeldkwaliteit

Logisch zou zijn dat binnen de bebouwde kom een hoger kwaliteitsniveau wordt nagestreefd dan buiten de bebouwde kom. Afgezet op de schaalbalken van Kwaliteitscatalogus openbare ruimte van het CROW komt dit overeen met:

- Binnen de bebouwde kom: Kwaliteitsniveau A goed, mooi en comfortabel;
- Buiten de bebouwde kom: Kwaliteitsniveau B voldoende, functioneel.

Dit is een niveau hoger dan de keuzes die gemaakt zijn bij het groenbeheer.

4.3 Uitvoering

Nadat het beleidsplan en handboek zijn vastgesteld, kan gestart worden met de sanering. Per kern zal, op basis van het handboek, een overzicht van te saneren elementen worden gemaakt. De bewonersgroepen van de verschillende kernen krijgen deze overzichten, omdat zij inzicht hebben in het gebruik van de verschillende elementen. Op deze manier kunnen zij waar nodig verschuivingen aanbrengen, zoals bijvoorbeeld meer banken in de

toeristische gebieden en minder ergens anders. Ook kunnen zij aangeven of er straatmeubilair is, zoals een bepaalde bank, die zij zo graag willen houden dat zij deze willen adopteren. Dit is mogelijk. Wel zal dit in een overeenkomst vastgelegd moeten worden, zodat vaststaat dat het element niet in beheer en onderhoud bij de gemeente is. Vervolgens gaan de overzichten naar de buitendienst. Aan de hand van deze overzichten kan de buitendienst starten met de sanering. Via 't Carillon en de website wordt de bevolking over de sanering geïnformeerd. Goede materialen die in het handboek worden genoemd, worden hergebruikt voor vervangingsonderhoud. Slechte materialen of elementen die niet de standaard vormen, worden afgevoerd.

5 HANDBOEK

In het Handboek Straatmeubilair worden de standaardelementen per gebied beschreven. Dit handboek moet ertoe leiden dat er meer eenheid komt in de toepassing van de verschillende elementen. Daarnaast moet het handboek helpen bij het maken van keuzes bij de sanering. Zo staan er aanwijzingen in wanneer bepaalde elementen wel en niet toegepast zouden moeten worden, zoals:

- Banken enkel op pleinen, in speeltuintjes, bij havens, bij bushaltes, langs toeristische routes, in principe één bank per locatie, altijd gecombineerd met een afvalbak;
- Afvalbakken in combinatie met een bank, solitair op schoolpleinen en locaties waar zwerfafval verwacht wordt;
- Antiparkeerpalen enkel wanneer er geen hoogteverschillen zijn (bijv. bij kruispuntplateaus);
- Fietspalen en bermpaaltjes tot een minimum beperken;
- Sluishekjes enkel binnen de bebouwde kom, bij hoofdwegen en wijkontsluitingswegen;
- Fietsklemmen enkel bij voorzieningen en bushaltes;
- Voor bloembakken, boomroosters en boombeugels geldt een uitsterfconstructie.

5.1 Pilot fietsparkeervoorziening

Vele soorten straatmeubilair zijn binnen de Gemeente Drimmelen al min of meer gestandaardiseerd (behalve op kleur). Een element waar dat niet voor geldt, zijn de fietsklemmen. Hier komen zeer veel verschillende vormen van voor. Om een goede keuze te maken voor de standaard fietsparkeervoorziening in centrum- en toeristische gebieden, zal een pilot met allerlei verschillende soorten fietsparkeervoorzieningen worden uitgevoerd. Deze pilot wordt gehouden in de Marktstraat in Made. Hier ligt namelijk een concreet verzoek om het aantal fietsklemmen uit te breiden, zodat fietsen hier meer geordend worden. Voordat aan dit verzoek tegemoet gekomen kan worden, dient de standaardfietsklem gekozen te zijn. Bezoekers van de Marktstraat worden in de pilot gevraagd aan te geven welke fietsparkeervoorziening het beste bevalt en waarom. Dit kan helpen bij het maken van de keuze voor de toe te passen fietsparkeervoorziening.